

[1] "לא מרפכם מפל העמים חשק ד' בכם ויבחר בכם, כי אתם המיעט מפל העמים: כי מאהבת ד' אתכם ומשקרו את השבעה אשר נשבע לאבותיכם הוציא ד' אתכם ביד חזקה, ויפדך מביית עבדים, מיד פרעה מלך מצרים" (דברים ז, ז-ח)

[2] "... ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים... בפניה הזאת כביכול של הבורא לנבראים אנו נמגשים עם מושג אהבת הבורא לנבראים. יש הרבה מיני מדרגות באהבה, יש אהבות קטנות ופרטיות, בין אדם לחברו... כל אלה אינן מתחילות בקטנות אלא באהבה הא-להית המקורית העליונה: 'ואתה מתיה את פלם' (נחמיה ט, ז). יש רומנטיקה א-להית גדולה בעולם, יש אהבת הבורא לנבראים. אהבת 'הבותר עצמו' ישראל באהבה, ובעולם כולו. יש יחס של דבקות הבורא חבורא בנבראים והנבראים בבורא, שמתגלה במיוחד על-ידי 'אתם הדבקים ב'ד' א-להיכם' (דברים ז, ז), על-ידי 'ושכנתי בתוכם' (שמות כה, ח)...

צריך להבין שהאהבה שאנחנו מכירים היא ניצוץ קטן של האהבה המקורית העליונה של בורא העולם לנבראים, של הרומנטיקה היותר רוממה והיותר גדולה של ההתעניינות והשייכות, ההשראה והקרנת אור ד' על כל העולם כולו. יש לזכור שעקרן היסודי של האהבה הוא באהבה שממקור הבריאה, באהבה שמעל לכל, שבראשית הבריאה...

מזה נמשכת אהבת הבריות, יחס טוב וישר, מתוך הבנה שאין קונטרסט וניגוד, אלא כולנו מאוחדים... אנו נכדים של אברהם אבינו, אוהב הבריות הגדול, כל הבריות כולן. אחדות כל המציאות כולה, אחדות כלל ישראל כולו, נמשכת ממקור החיים, 'כי עמך מקור חיים' (תהלים לו). ממקור 'הבותר עצמו' ישראל באהבה, ממקור אהבת מקור המציאות - על הנבראים כולם. ככל שמתגלה קדושת ישראל וגבורת ישראל יותר מתגלה אהבת בורא-עולם לעולם ואלאדם הנברא בצלם...

¹ "... ואחות לנו קטנה' (שיר-השירים ח, ח) זה אברהם שאיחה את כל באי העולם. בר קפרא אמר: קנה שהוא מאחה את הקרע..." (בראשית רבה, לט; ג)

² מנין לו לאברהם אבינו, 'האדם הגדול בענקים', טיב הלב הזה? - אין זה ענין פרטי אישי אינדיבידואלי, אלא הוא נמשך מהעין הנפה לבורא, ומן הבורא אל הבריאה. 'אוהב את המקום, אוהב את הבריות' (אבות ה), מתוך אהבת המקום אל אהבת הבריות של המקום. מתוך הקירבה והדבקות האלוקית של הנשמה הענקית הזאת, מתוך הנדיעה הברורה שיטוב ד' לכלי, נמשכת השייכות לבריאה כולה, האהבה לכל הבריות..." (שיחות הרב צבי יהודה, במדבר, בלק)

"...אוהב את המקום, אוהב את הבריות... כי מי שאוהב את אחד אוהב כל מעשה ידיו אשר עשה ופעל, ולפיכך כאשר אוהב את השם יתברך אי-אפשר שלא יאהב את ברואיו..." (מהר"ל מפראג, נתיב אהבת הרע, א)

שיר השירים הוא גילוי של האהבה, הדבקות, הקשר הא-להי הבלתי-פוסק לכלל ישראל. גילוי השראת השכינה בישראל, ומתוך כך התקדשות כל האדם כולו על-ידי קדושת ישראל. ומתי מופיע הגילוי הזה? ביום-ההולדת של העם הזה. קודש-הקדשים³ של רוממות האהבה ברום עליונותה שייך להתגלות של 'ניוצא את עמו וְשָׂרָא מִתּוֹכָם לְחֵרֹת עוֹלָם' על ידי 'הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ וְשָׂרָא בְּאַהֲבָה'. אהבה זו היא אהבת כל העולמים כולם, כל היצורים כולם, וכל האדם כולו, במרכזיות של 'אַתָּן צֵאֵן מִרְעִיתִי אֲדָם אֲתָם' (יחזקאל לו, לא), 'אַתָּם קְרוִיִן 'אַדָּם' (יבמות סא ע"א)..."
(הרב צבי יהודה קוק, שיחות הרצי"ה, מועדים, ב; 34-35)

3 "...חביב אדם שנגר אצלם...חביבין ישראל שנקראו בנים למקום...חביבין ישראל, שנתן להם כלי חמדה..."
(אבות ג, יד)

4 "...וראה היאך שב הענין הא-להי הדבק באברהם ואחר כך בהמון סגלתו ובארץ הקדושה, מביא האמה מדרגה אחר מדרגה, ונזהר בזרע עד שלא נמלט מהם אחד, והניח אותם בטוב שבמקומות והפרי שבהם, והרבים הרבוי החוא, המפלא, עד שהעתיק אותם ונטעם באדמה הראויה לסגלה, ונקרא 'א-להי אברהם' ו'א-להי יצחק' באשר נקרא 'יושב הפרובינס' ו'יושב ציון' ו'שוכן ירושלים', לדמותם בשמים, כמו שאמר: 'הישבי בשמים', מפני הראות אורו באלה בהראותו בשמים, אך במקצוע עם ראויים לקבל האור החוא, והוא מאציל אותו עליהם, ונקרא זה ממנו אהבה. והיא אשר נקבעה לנו, ונתחבנו להאמינה ולהודות עליה ב'אהבת עולם אהבתנו', כדי שנושים אל לבנו שהתחלה ממנו לא ממנו-אנחנו..."
(רבי יהודה הלוי, ספר הכוזרי, ב; ג)

5 "...ישראל, כשעלו במחשבה קדומה התענוג והשעשועים שעתיד לקבל מישראל לפני יתברך. הנה המבין יבין שזה בעצמו עצם הצמצום. שכיון שהתחיל לחשוב תענוג שיקבל מישראל...צמצום עצמו כביכול, ועל ידי כך נעשו ישראל, שאילולי הצמצום לא היו יכולין להיות העולמות האלו ולהיות בתוכם ישראל שהם עתה..."

הגם שלכאורה נראה שמה שישראל עלו במחשבה זו הוא מידת אהבה וחסד ותענוג שאהבם, ומחמת אהבתם ברא את העולמות, והצמצום בחינת דין. הנה באמת זהו הפירוש 'אהבה דוחקת את הפשר', שמחמת אהבה לדבר מצמצם את עצמו רק לאותו דבר. ובאמת...צמצום הראשון היתה בחינת אהבה ובחינת צמצום הכל בפעם אחת, בלתי פירוד כלל, שאהבה שאהב את ישראל היא בעצמו הצמצום, כנ"ל, וכי למכין.
וקנה על ידי זה נתהוו כל העולמות..."

וקנה, במצרים נתגלה א-להותו יתברך כמו בחידוש העולם, כנודע. כמו שאמרו יאני ולא מלאך, כי הוכרח להיות על-ידי עצמו יתברך...ולא היה כח בשום מלאך לעשות זה. על-כן היה מופת גדול על חידוש העולם, כי הוא המשדד מערכות ברצונו יתברך. וכיון שהיה צריך להתגלות א-להותו יתברך, היה צריך גם-כן להיות על-ידי אהבה וצמצום, כדי שיוכלו לסבול אותו, כמו בחידוש העולם"
(המגיד רבי דב בער ממעזריטש, מגיד דבריו ליעקב, אות סב)

3 "...שאין כל העולם פלו כדאי פנים שנתן בו שיר השירים לְיִשְׂרָאֵל, שְׁכַל הַכְּתוּבִים קֹדֶשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קִדְשִׁים..."
(משנה ידים, ט; ה)

6 "כי אתה היית לפני הכל / ואז, באין כל, לא נצרכת כל: פי מאהבך עבדך / כל בראת לכבודך" (שיר היחוד ליום חמישי)

7 "דרבי פינחס בן גאיר הנה קא אזיל לפדיון שבויים, פגע ביה בגינאי נהרא. אמר ליה: 'גינאי, חלק למימך ואעבר בך'. אמר לו: 'אתה הולך לעשות רצון קונך, ואני הולך לעשות רצון קוני. אתה ספק עושה ספק אי אתה עושה, ואני ודאי עושה'. אמר לו: 'אם אי אתה חולק- גזרני עליך שלא נעברו בך מים לעולם'. חלק ליה. הנה ההוא גברא דתנוה דארי חיטי לפיסקא, אמר ליה: 'חלק ליה נמי לחאי, דבמנה עסיקי'. חלק ליה. הנה ההוא טייעא דלנה בתדיהו, ואמר ליה: 'חלק ליה נמי לחאי, דלא לימא 'כך עושין לבני לונה!'. חלק ליה. אמר רב יוסף: כמה נפיש גברא... קמשה ושתין רבון" (חולין ז ע"א)

"כתוב בשם הר"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זי"ע, שבאר גזרני עליך - גם לפי דבריך, שליחותי חשובה משלך, כי אני עובד את ד' גם מספק כפי שאמרת - יאתה ספק עושה ספק אי אתה עושה, ואילו אתה עובד את ד' רק בדברי ודאי" (דף על הדף, שם)

8 "במדרש: 'על כל פשעים תכסה אהבה' (משלי י, יב). דכתיב 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה' (ויקרא ו, ה): דכתיב 'מים רבים לא יוכלו לכבות' (את האהבה) (שיר-השירים ה, ה). פירוש: שגש בכל לב איש ישראל נקודה טמונה בהתלהבות לדי שלא יוכל להיות נכבה. והגם כי ילא תכבה הוא לאו, אבל הוא הבטחה גם כן. וכמו שכתבו חז"ל יאף על פי שאש יורד משמים מצוה להביא כו"ל. כמו כן בנפש האדם שצריך להיות תשוקת רשפי אש בלב בוער לעבודת הבורא יתברך, ולחדש בכל יום זה ההתלהבות, כמו שכתוב יביער עליה הכהן [עצים בבוקר בבוקר] (ויקרא ו, ה), כל עובד ד' נקרא כהן. והתעוררות אהבה הנ"ל בלבבות בני ישראל הוא היעבודה שבלב, זו תפילה (תענית ב ע"א) שבמקום קרבן (נרות כו ע"ב). וכשיש זאת ההתלהבות- כל מחשבה זרה העולה על חלב נשרפת. כמו שכתוב בזוה"ק מתשבה רעה העולה על מוקדה כו"ל. כי זאת היתה עיקר הפוונה בכל

4 "אף על פי שאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן הקדושים..." (יומא כא ע"ב)
5 "יבדק עד מקום שידו מגעת, והשאר מבטלו בלב" (פסחים ח ע"א) - יבדק עד מקום שידו מגעת - חייב אדם לבער את הנצר הרע ככל יכלתו, והשאר מבטלו, ובמה מבטלו? בלב"ו, בסערת ורגשת הלב כי אין פיעור חמץ אלא בשריפה - בלהט והתלהבות ודבקות בבורא ברוך-הוא" (אדמו"ר רבי אהרן מקרלין בעל 'בית אהרן'. מובא בהגדת 'באהלי צדיקים')

6 "זאת תורת - דא כנסת ישראל. 'העולה' - דא מחשבה רעה, דאיהי סלקא על רעותא דבר נש לאקטאה ליה מאורחא דקשוט... בעי לאוקדא לה בנורא, בגין דלא יתניהיב לה זוכתא לאקטאה. ובגין כך יעל מוקדה על המזבח כל העולה..." (זוהר ח"ב רלט ע"ב)

"זאת תורת - זו כנסת ישראל. 'העולה' - זו מחשבה רעה שעולה על רצון האדם להקטותו מדרך האמת... וצריך לשרפה באש כדי לא לתת לה מקום לרבות. ומשום כך יעל מוקדה וכו' (תרגום)

המחשבות העולות על הלב - שיהיו מתבטלים בעלותן על לב עובד ד', ועל ידי זה מתעלן ומתבררין כל המחשבות זרות... וזוהו ענין ביעור חמץ, דכתיב 'תשביתו שאורי' (שמות יב, טו), פירש רש"י: 'תבטלו'. ובאמת אמרו 'אין ביעור חמץ אלא שריפה' (משנה פסחים, ב; א), כמו שקתבו התוספות שם על רש"י. אכן הרמוז - כי זה הביטול בלב מרוב התלהבות הרצון להשייית נשרף ומתבטל המחשבה זרה, כענין 'פטרל רצונך מפני רצוני' (אבות ב, ד), 'מפני רצוני' דייקא - מרוב אהבה ודבקות וכלות הנפש לעשות רצון השייית עד שכל הרצונות יתבטלו כהמס דונג מפני אש⁸. ובוודאי פנימים אלו קודם פסח מתחדש אהבה ורצון בלבבות בני ישראל, שהם הנמים שבחר בנו השייית ועשו בני ישראל מצנה הראשונה בשמחה. לכן עדיין פנימים הללו מתעורר אהבת בני ישראל להשייית, לכן בכח זה יכולין להשבית ולבטל החמץ" (שפת אמת, צו, תרמ"ד)

"והעלה על רותכם היו לא תהיה, אשר אתם אמרים 'נהיה כגוים, כמשפחות הארצות, לשרת עץ וצב' " (יחזקאל כ, לב)

⁷ שאלתיני (= את רבי חיים מוולוז'ין) ענין מחשבה רעה, והשיב: הרהורי עברה גם התנאים לא ניצלו מזה, כדאמרו רבותינו זכרונם לברכה 'שלשה דברים אין אדם ניצול מהם בכל יום: הרהור עברה...' (בבא-מטרא קסד ע"ג). ואם גבוא לך מחשבה רעה תסיתנה מדעתך, ואדרבא - בזה כופה לקטרא-אחרא. רק אם מפנה לבו ומחשב בו היא חולי רע, רחמנא ליצלן" (שאלתות. מובא בסוף 'נפש החיים' מחד' ב"ב תשמ"ט עמ' תמו)

⁸ "יקום א-להים, נפוצו אוזביו, וינוסו משנאיו מפניו: כהנדיף עשן תנדיף, כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעים מפני א-להים: וצדיקים ישמחו, ועלצו לפני א-להים, וישישו בשמחה" (תהלים סח, ב-ד)

"אין מחוק העבודה שלא תיפול כלל מחשבה אחרת, פחותה, אלא שאם תיפול לא תפעול מאומה, ותהיה נמסת (= נמסה) כדונג מפני אש"

(הר"א"ה קוק, מכ"יק שהתפרסם בחוברת פנינים, מכון הרצ"ה, תשע"ט, אות טז)